

דינו של שטר לא תקין

ביהמ"ש המחוזי בת"א קיבל לאחרונה את ערעורו על בנק המזרחי, על דחיית בקשתו לביצוע שטרות העובדות

השטרות נמסרו כשטרות בטחון לדמי שכירות ולאחר מכן כשטרות בטחון לרכישה של רכבים, על ידי חברה להשכרת רכב. החברה סיחרה אותם לבנק למימון סחר, שזכויותיו עברו לידי הבנק המערער, כתוצאה מצו מיזוג. השטרות הוצגו לפרעון במועד על ידי הבנק למימון סחר אך לא נפרעו. לגבי חלקם ניתנה הוראת ביטול ולגבי חלקם צויין על גבי השטר נא לפנות למושך. נטען, כי השטרות אינם תקינים על פניהם, ולכן הבנק המערער אינו אחוז כשורה בהם.

שטר תקין

השופטת ד"ר ד.פלפל בחנה מה משמעות שטר תקין על פניו. אמנם שטר המגלה מחיקה, אינו תקין לפי מראהו. מחיקה עשויה לבטל את השטר (סעיף 64 לפקודת השטרות), אלא אם נעשתה על ידי כותב השטר בעצמו או בהסכמתו. אולם, המסמך על פניו אינו תקין, והנוטל אותו עושה זאת על אחריותו. לדעת השופטת ד"ר ד.פלפל, לא כל מחיקה שהיא על גבו של השטר, מביאה לכך שתקינותו נפגמת. שטר הוא כסף, והוא הופך להיות כסף ברגע שפניו תקינים לחלוטין (לרבות תיקון בעט), וכשחתימת ההיסב הראשונה שלו תואמת את חתימת הנפרע. חתימות ההיסב אינן יכולות לגרום להשחתת התקינות או לביטול ה"כסף". כל שהן יכולות לגרום לו, הוא שמי שחתם כמסב יש לו פחות עילות תביעה או פחות נתבעים פוטנציאליים לחזור אליהם בהגיע יום פרעון. כך נוהגים הבנקים לבטל חתימה על פקדון שיקים שנעשה אצלם, כאשר השיקים מוחזרים למפקיד. משהוכח כי סוחר נוהג לעשות כפי שהבנק עשה - הוכח שלא הופרה חזקת התקינות של השטרות.

שרשרת היסבים

אדם המקבל שטר לידי אינו יכול לבדוק אם שרשרת ההיסבים נעשתה לפי לוח זמנים זה או אחר, ואין זה רלבנטי שהיסב אחד נמצא בצד ימין והיסב נוסף נמצא בצד שמאל. הדבר יכול להיות רלבנטי לגבי צדדים סמוכים לעניין זכויות התביעה ביניהם, מה שאין כן במקרה זה. היסבים מפוזרים אינם משפיעים על עצם תקינות השטר. לפיכך נקבע כי הבנק הינו אחוז כשורה, המתגבר על כל פגם קנייני שבמסירה. שכן, מדובר בשטרות בטחון שהתגלגלו מידי הבנק למימון סחר במהלך הרגיל או המוסכם של הדברים, ואשר בנק המזרחי עומד בנעליו כאחוז כשורה.

השופטת א. קובו ציינה, כי ספק אם הביטוי "להבטחת תשלום" המופיע בהסכם שבין הצדדים, אכן כוונתו שהשטרות ניתנו לבטחון. שכן, השטרות הם אמצעי תשלום. גם אם ניתנו השטרות לבטחון, הרי המשיבים לא עמדו בנטל השכנוע להוכיח את תנאי הבטחון, והפרת התנאי על ידי החברה המסחרת במועדים הרלבנטיים. השופט י.גלין בדעת מיעוט סבר כי יש לדחות את הערעור מאחר והופר התנאי בו הותנתה מסירת השטרות, כפי שקבעה הערכאה קמא, כך שסיחור השטרות היה שלא כדין. לדעתו, השטרות אינם תקינים לפי מראיהם בשל מחיקות ההיסבים מנקרות העיניים שבגביהם, כך שהבנק אינו אחוז כשורה הגובר על הפגם בזכות קניינו של המסב. (השופטים ד"ר ד.פלפל, א.קובו, י.גלין) (עא (ת"א) 1934/96 בנק המזרחי המאוחד נ' א. סופר (דרייב))